

СЎЗ САНЪАТИ ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИ

8 ЖИЛД, 2 СОН

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА

ТОМ 8, НОМЕР 2

INTERNATIONAL JOURNAL OF WORD ART

VOLUME 8, ISSUE 2

СЎЗ САНЪАТИ ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИ

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА | INTERNATIONAL JOURNAL OF WORD ART

№2 (2025) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9297-2025-2>

Бош муҳаррир:
Тўхтасинов Илҳом
п.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Бош муҳаррир ўринбосари:

Главный редактор:
Тухтасинов Илхом
д.п.н., профессор (Узбекистан)

Заместитель главного редактора:

Editor in Chief:
Tuhtasinov Ilhom
DSc. Professor (Uzbekistan)

Deputy Chief Editor

ТАҲРИРИЙ МАСЛАҲАТ КЕНГАШИ

Назаров Бахтиёр
академик. (Ўзбекистон)

Якуб Умарўғли
ф.ф.д., профессор (Туркия)

Алмаз Улви Биннатова
ф.ф.д., профессор (Озарбайжон)

Бокиева Гуландом
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Миннуллин Ким
ф.ф.д., профессор (Татаристон)

Махмудов Низомиддин
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Керимов Исмаил
ф.ф.д., профессор (Россия)

Жўраев Маматкул
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Куренов Рахиммаед
к.ф.н. (Туркменистон)

Кристофер Жеймс Форт
Мичиган университети (АҚШ)

Умархўжаев Мухтор
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Мирзаев Ибодулло
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Болтабоев Ҳамидулла
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Дўстмухаммедов Хуршид
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Лиходзиевский А.С.
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Сиддиқова Ирода
ф.ф.д., профессор (Ўзбекистон)

Шиукашвили Тамар
ф.ф.д. (Грузия)

Туробов Бекпулат
масбул котиб, PhD, доцент
(Ўзбекистон)

РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

Назаров Бахтиёр
академик. (Узбекистан)

Якуб Умар оглы
д.ф.н., профессор (Туркия)

Алмаз Улви Биннатова
д.ф.н., профессор (Азербайджан)

Бакиева Гуландом
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Миннуллин Ким
д.ф.н., профессор (Татарстан)

Махмудов Низомиддин
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Керимов Исмаил
д.ф.н., профессор (Россия)

Джураев Маматкул
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Куренов Рахыммаед
к.ф.н. (Туркменистан)

Кристофер Жеймс Форт
Университет Мичигана (США)

Умархаджаев Мухтар
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Мирзаев Ибодулло
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Балтабоев Ҳамидулла
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Дустмухаммедов Хуршид
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Лиходзиевский А.С.
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Сиддиқова Ирода
д.ф.н., профессор (Узбекистан)

Шиукашвили Тамар
д.ф.н. (Грузия)

Туробов Бекпулат
отв. секретарь, PhD, доцент
(Узбекистан)

EDITORIAL BOARD

Bakhtiyor Nazarov
academician. (Uzbekistan)

Yakub Umarogli
Doc. of philol. scien., prof. (Turkey)

Almaz Ulvi Binnatova
Doc. of philol. scien., prof. (Azerbaijan)

Bakieva Gulandom
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Minnulin Kim
Doc. of philol. scien., prof. (Tatarstan)

Mahmudov Nizomiddin
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Kerimov Ismail
Doc. of philol. scien., prof. (Russia)

Juraev Mamatkul
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Kurenov Rakhimmamed
Ph.D. Ass. Prof. (Turkmenistan)

Christopher James Fort
University of Michigan (USA)

Umarchodjaev Mukhtar
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Mirzaev Ibodulla
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Boltaboev Hamidulla
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Dustmuhammedov Khurshid
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Lixodzievsky A.S.
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Siddiqova Iroda
Doc. of philol. scien., prof. (Uzbekistan)

Shiukashvili Tamar
Doc. of philol. scien. (Georgia)

Turobov Bekpulat
PhD Ass. prof. Senior Secretary
(Uzbekistan)

PageMaker | Верстка | Саҳифаловчи: Хуршид Мирзахмедов

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

1. Murodova Mo'tabar Ibodullayevna TILAKLAR VA OLQISHLARNI NUTQIY AKTLAR SIFATIDA LINGVISTIK NUQTAI NAZARDAN TAHLILI...	5
2. Yusupova Soxiba Islombek qizi O'ZBEK BOLALAR O'YIN QO'SHIQLARIDA ATOQLI OTLARNING QO'LLANILISHI.....	9
3. Lolayeva Gulniso Geldiyorovna GAZETA MATNINING UMUMIY VAZIFALARI.....	13
4. Sharopova Ra'no, Karimova Latofat HOZIRGI O'ZBEK TILIDA "TARBIYA" LEKSIK-SEMANTIK MAYDONI TARKIBI VA TASNIFIQA OID QARASHLAR.....	18
5. Намазова Манзура Ураковна ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ И СОЦИАЛЬНЫЕ АСПЕКТЫ ЖИЗНИ И ЧАСТИ ИММИГРАНТОВ В УЗБЕКСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ.....	24
6. Sadriddinzoda Safiya Shaxobiddinovna AMPHIBOLOGY IN ENGLISH RELIGIOUS LEXICOLOGY.....	32
7. Esirgapov Mukhiddin Nizomiddinovich THE INFLUENCE OF THE INTERNET AND DIGITAL TECHNOLOGIES ON THE ENGLISH LANGUAGE.....	37
8. Karimova Dilorom Shavkatovna VERBAL AND NON-VERBAL INTERPRETATION OF THE CONCEPTS OF "DEATH" AND "LIFE".....	43
9. Narzullaeva Dilnoza Sanatovna CONCEPTUAL METAPHOR THEORY: EXPLORING THE ROLE OF METAPHOR IN CONCEPTUALIZING ABSTRACT CONCEPTS.....	48
10. Шахзод Турниязов ЎЗБЕК ТИЛИГА ҚИЛИНАЁТГАН ЗАМОНАВИЙ БАДИИЙ ТАРЖИМАЛАРДА МУАЛЛИФ УСЛУБИНИ САҚЛАШ МАСАЛАСИГА ДОИР (О. ГЕНРИ ҲИКОЯЛАРИ МИСОЛИДА).....	52
11. Matkarimova Gulira'no Abdullayevna XALQ OG'ZAKI IJODI VA MIFOLOGIK MANBALARDA UCHRAYDIGAN FITONIMLARNING INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI LEKSIK-SEMANTIK XUSUSIYATLARI.....	63
12. Алена Ялмагиевна Иванова ВЛИЯНИЕ КОНФУЦИАНСТВА НА ПРОЯВЛЕНИЕ ЭМОЦИЙ.....	68
13. Yunusova Gulshoda Dilshadovna EKVIVALENTLIK VA FE'L VALENSIYASI.....	80
14. Eshboyev Qahramon Bakir o'g'li O'ZBEK TILI SINONIMIK LUG'ATLARIDA DARAJALANISH METODOLOGIYASI.....	85
15. To'liboyeva Gulnura Baxadir qizi PEYZAJ BADIY VOSITA SIFATIDA (O'ZBEK VA QORAQALPOQ SHE'RIYATI MISOLIDA).....	91
16. Холбобоева Нилуфар Бахтиёр кизи НАВОИЙГА ТАХМИС.....	96
17. Сайымбетов Шарафатдин Уракбаевич И. ЮСУПОВНИНГ «ДАЛА АРМОНЛАРИ» ПОЭМАСИДА ИНДИВИДУАЛ МЕТАФОРЛАРНИНГ ҚЎЛЛАНИЛИШИ ВА БАДИИЙ ВАЗИФАЛАРИ.....	102
18. Комила Мамадиёрова ОНОМАСТИК БИРЛИКЛАРНИНГ ИНТЕГРАЦИОН ТАБИАТИ ХУСУСИДА.....	106
19. Xolova Muyassar Abdulhakimovna O'ZBEK SHEVALARIDA FONETIK O'ZGARISHLAR (Surxondaryo viloyati misolida).....	111
20. Malika Soliyeva INGLIZ TILIDAGI INTONATSIYANING AYRIM FONOSTILISTIK XUSUSIYATLARI.....	118
21. Комила Мамадиёрова ОНОМАСТИК БИРЛИКЛАРНИНГ УСЛУБИЙ ФУНКЦИЯЛАРИ ХУСУСИДА.....	122

22. Xurinsa Xudoyberdiyeva TROPLARNING USLUBIY XUSUSIYATI (Xosiyat Rustamova lirikasi misolida).....	128
23. Israilova Sayera Tashpulat qizi INTERFAOL USULLAR ORQALI INGLIZ TILIDA O‘QISH KO‘NIKMASINI RIVOJLANTIRISH (Tarix yo‘nalishi talabalari uchun).....	133
24. Israilova Sayera Tashpulat qizi INGLIZ XALQ ERTAKLARI ORQALI BOSHLANG‘ICH SINFLARIDA O‘QUVCHILARIDA O‘QISH KO‘NIKMASINI RIVOJLANTIRISH.....	137
25. Комила Мамадиёрова ОНОМАСТИК БИРЛИКЛАРНИНГ ИНТЕГРАЦИОН ТАБИАТИ ХУСУСИДА.....	143
26. Робиға Мамбетова ҚОЗОҒИСТОН ЎЗБЕКЛАРИ ФОЛЬКЛОР АСАРЛАРИНИНГ ЛИНГВОМАДАНИЙ ХУСУСИЯТЛАРИ.....	149
27. Ҳамидулла Годжиев ТУРКИСТОН ЖАДИДЧИЛИК ҲАРАКАТИНИНГ УМУММАЪРИФИЙ – УМУМАДАБИЙ ТАМОЙИЛЛАРИ.....	154
28. Ergashova Rano Turaevna LINGUISTIC FEATURES OF AVIATION TERMINOLOGY IN ENGLISH, RUSSIAN, AND UZBEK LANGUAGES: SPECIFICITIES AND COMMONALITIES.....	160
29. Bobir Maxammadov MIKROSOFT VINDOVS OPERATSION TIZIMI TERMINLARINING LEKSIKOGRAFIK TAVSIFI MASALALARI: MUAMMOLAR VA VAZIFALAR.....	170
30. Xalimova Firuza Rustamovna POETIK MATNDA BADIY KONSEPTLAR VA METAFORALARNING KOGNITIV-ESTETIK TALQINI.....	176
31. Комила Мамадиёрова ОНОМАСТИК БИРЛИКЛАРНИНГ ИНТЕГРАЦИОН ТАБИАТИ ХУСУСИДА.....	182
32. Матлуба Шукурова ЭНАХОН СИДДИҚОВА ШЕЪРИЯТИДА “АЁЛ” КОНЦЕПТИНИНГ АКТУАЛЛАШУВИ.....	187
33. Tashkulova Zarnigor “SHARQ” KONSEPTI SEMANTIK MAYDONIDA PEYZAJNING IFODALANISHI (S. MOEM HIKOYALARI MISOLIDA).....	195

ISSN: 2181-9297

www.tadqiqot.uz

Lolayeva Gulniso Geldiyorovna
Samarqand davlat chet tillar instituti
3-bosqich tayanch doktoranti

GAZETA MATNINING UMUMIY VAZIFALARI

 <https://doi.org/10.5281/zenodo.17086693>

ANNOTATSIYA

Bugungi kunda jahon bo'ylab gazeta tiliga bo'lgan qiziqishlarning ortib borayotganligi ushbu sohada amalga oshirilgan bir qator ilmiy tadqiqot ishlarida ko'rish mumkin bo'ladi. Soha mutaxassislarining olib borayotgan ilmiy izlanishlarda sohadagi turli jabhalarini o'rganish jarayonida ularda faol qo'llaniladigan qisqalik, terminlarni kamroq qo'llash, jamiyatdagi hodisalarni bayon qilishda to'g'ri uslubni tanlash hamda o'zbek tilining sofligini saqlab qolishga bo'lgan intilishlar kuzatiladi. Shuningdek, tadqiqotchilar gazetaning yoshlarning tarbiyasida katta ahamiyatga egaligiga doimo to'xtalib o'tadi. Olib borilgan ilmiy tahlillar natijasida gazetalarda aniq axborot etkazish, til sofligi, tarbiyaviy vazifalar asosiy o'rinni egallashi aniqlangan. Quyidagi maqolada biz gazeta matnining turli vazifalarini o'rganib tadqiq qilishga harakat qilib ko'ramiz.

KALIT SO'ZLAR: gazeta diskursi, informativ, nominativ, integrativ, reklama, reportajlar, paradoks-matn, rubrikalar, leksik birkiklar.

Лолаева Гулнисо Гелдияровна
Докторант 3-го курса Самаркандского
государственного института иностранных языков

ОБЩИЕ ФУНКЦИИ ГАЗЕТНОГО ТЕКСТА

АННОТАЦИЯ

Сегодня растущий интерес к газетному языку во всем мире можно увидеть в ряде научно-исследовательских проектов, реализуемых в этой области. В проводимых научных исследованиях специалисты в данной области, в процессе изучения различных аспектов сферы активно используют краткость, сокращают употребление терминов, выбирают правильный стиль в описании событий в обществе, стремятся сохранить чистоту узбекского языка. Кроме того, исследователи постоянно подчеркивают огромную важность газет в образовании молодежи. В результате проведенного научного анализа было установлено, что в газетах ключевую роль играют точность информации, чистота языка и образовательные задачи. В следующей статье мы попытаемся рассмотреть и изучить различные функции газетного текста.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: газетный дискурс, информативный, номинативный, интегративный, реклама, репортажи, парадоксальный текст, рубрики, лексические единицы.

Lolayeva Gulniso Geldiyorovna3rd year doctoral student of Samarkand
State Institute of Foreign Languages**GENERAL FUNCTIONS OF NEWSPAPER TEXT****ANNOTATION**

Today, the growing interest in newspaper language around the world can be seen in a number of scientific research projects carried out in this area. In the ongoing scientific research of specialists in the field, in the process of studying various aspects of the field, they actively use brevity, reduce the use of terms, choose the right style in describing events in society, and strive to preserve the purity of the Uzbek language. In addition, researchers have consistently emphasized the great importance of newspapers in the education of young people. As a result of scientific analyses, it has been revealed that accurate information, purity of language, and educational functions play a key role in newspapers. In the following article, we will try to study and research the various functions of newspaper text.

KEY WORDS: newspaper discourse, informative, nominative, integrative, advertising, reports, paradoxical text, rubrics, lexical units.

Gazeta matnlari kommunikativ diskursning muhim turlaridan biri bo'lib, ijtimoiy hayotning barcha jabhalariga ta'sir ko'rsatadi. Ushbu matnlar nafaqat axborot tarqatish, balki jamiyatning ijtimoiy, siyosiy, madaniy va iqtisodiy jarayonlarini shakllantirishga xizmat qiladi. Zamonaviy lingvistika va jurnalistika nazariyasida gazeta matnining asosiy vazifalari muhokama qilinib, uning kommunikativ, pragmatik va lingvistik xususiyatlari o'rganiladi.

Gazeta matni asosan ommaviy axborot vositalari uchun mo'ljallangan bo'lib, uning lingvistik xususiyatlari quyidagi mezonlar bilan aniqlanadi:

- Ob'ektiv va sub'ektiv axborot taqdimoti (Van Dijk, 1988);
- Maqsadga yo'naltirilgan kommunikativ diskurs (Fairclough, 1995);
- Ommabop va rasmiy uslub uyg'unligi (Bell, 1991).

Ushbu tamoyillar asosida gazeta matni jamiyatning turli qatlamlariga mo'ljallangan bo'lib, u bir necha vazifalarni bajaradi.

Axborot tarqatish vazifasi:

Gazeta matnining eng asosiy vazifasi yangiliklarni yetkazishdir. Axborot funksiyasi orqali jamiyat dolzarb voqealar bilan xabardor qilinadi. Axborot yetkazish jarayonida quyidagi tamoyillar muhim hisoblanadi:

- Faktlarning haqqoniyligi va ishonchliligi;
- Dolzarblik va tezkorlik;
- Tushunarli va ommabop tilda bayon qilish.

Axborot yetkazish vazifasi gazeta janrlarining aksariyatiga xos bo'lib, ayniqsa, yangilik maqolalari va tahliliy sharhlarda yaqqol namoyon bo'ladi.

Tahliliy-tanqidiy vazifa:

Gazetalar faqat voqealarni yoritibgina qolmay, balki ularni tahlil ham qiladi. Bu tahliliy sharhlar, ekspert maqolalari va tahliliy materiallar orqali amalga oshiriladi. Bunday matnlarning asosiy xususiyatlari:

- Muammoli vaziyatni batafsil yoritish;
- Analitik va statistik ma'lumotlardan foydalanish;
- Jamiyat fikrini shakllantirishga yo'naltirilgan tahlillar (Fairclough, 1992).

Tanqidiy jurnalistika jamiyatdagi muammolarni ochib berish va ularni muhokama qilishda muhim rol o'ynaydi.

Targ'ibot va tashviqot vazifasi:

Gazeta matni turli mafkuraviy qarashlarni shakllantirish vositasi sifatida ham xizmat qiladi. Siyosiy va ijtimoiy targ'ibot vositasi sifatida quyidagi xususiyatlarga ega:

- G'oyalarni keng ommaga tarqatish;
- Jamoatchilik ongini shakllantirish;

– Propaganda va ideologik diskurs tamoyillari.

Targ‘ibot va tashviqot vazifasi asosan siyosiy maqolalar, rasmiy bayonotlar va reklama materiallari orqali amalga oshiriladi.

Ijtimoiy va madaniy-ma‘rifiy vazifa:

Gazeta matni ijtimoiy tarbiya va ma‘rifiy vazifani ham bajaradi. Bu jarayon quyidagi yo‘nalishlarda namoyon bo‘ladi:

- Ma‘naviy qadriyatlarni targ‘ib qilish;
- Madaniy meros va urf-odatlarini yoritish;
- Zamonaviy ilmiy yutuqlarni ommalashtirish.

Ma‘rifiy vazifa asosan ilmiy-ommabop maqolalar, madaniy tadbirlar sharhlari va tarixiy tahlillar orqali amalga oshiriladi.

Reklama va tijorat vazifasi:

Gazetalar biznes va tijorat faoliyatida ham muhim rol o‘ynaydi. Reklama matnlari quyidagi xususiyatlarga ega:

- Auditoriya e‘tiborini jalb qilish;
- Marketing strategiyalari bilan uyg‘unlik;
- Xaridorlarni jalb qilish va ularni faol xarid qilishga undash.

Reklama gazeta matnlarining muhim tarkibiy qismi bo‘lib, tijorat faoliyatining rivojlanishida katta ahamiyatga ega.

Gazeta matnining ko‘p vazifalilik xususiyatiga ega bo‘lib, ular informativ, nominativ, integrativ (bog‘lovchi), reklama, grafiklar bilan ajratish, kompozitsiya, baholovchi ekspressiv singari asosiy vazifalari ajralib turadi. Gazetaning matnini idrok etishning o‘qishgacha, o‘qish paytida va o‘qishdan keyin kabi bosqichlariga qarab turli vazifalarni bajaradi.

Uest Frans “Ouest France” jurnalining bosh muharriri, jurnalistlarni tayyorlash va malakasini oshirish markazi bosh direktori Iv Agnes (Yves Agnes) oltita funktsiyani taklif qilish orqali sarlavhaga doir nuqtai nazarni rivojlantiradi.

Gazeta matnlarini o‘rganishga bag‘ishlangan mavjud ilmiy ishlarni o‘rganish asosida, ularning mazmuni va taqdim etilish uslubini inobatga olgan holda, ingliz matbuotida uchraydigan matnlarning informativ vazifasini kengroq ko‘rib chiqish asosida ularning tasnifini quyidagicha berishga harakat qilamiz.

1. Darakni anglatuvchi matnlar - ko‘proq yangiliklar uchun ishlatiladi. Ushbu matnning xabar etkazish uslubi mohiyatni xotirjam hamda sodda taqdim etishdan iborat.

2. Matnni - qayd qilish. Bugungi kunda vaziyatni yoki odamlarning tavsiflarini aniq “nomlash” reportajlar hamda portret intervyulari uchun ko‘pincha izteho yoki o‘yin ohangida ishlatiladi.

3. Matn - rezyume yoki shu kabilar haqida ma‘lumotlar berish. Istehzoli “izohli” rezyume kam uchramaydi. Bunday tarkibli sarlavhalar matnga sharh berish uchun qo‘shimcha imkoniyatlar yaratadi.

4. Paradoks-matn. Bu singari matnlar qiziquvchanlikni uyg‘atadi, o‘quvchini hayratga soladi va ba‘zida tezkor, muhim bo‘lmagan xabarning ahamiyatini sun‘iy ravishda oshiradi. Paradoks-sarlavhada intriga, shov-shuv mavjud. Bunday matnning asosiy vazifasi o‘quvchining e‘tiborini jalb qilish, maqolaga qiziqish uyg‘otish va ba‘zan maqolada keltirilgan materialning muhimligi va ahamiyatini bo‘rttirib ko‘rsatishdir.

5. Matndagi ismlar, tadbir ishtirokchilarining nomlari - bundan asosiy maqsad matnga bo‘lgan qiziqishni oshiradi. Ya‘ni io‘tirokchilarni tanishtirish vazifasi. Bunda ham informatsion vazifani bir yo‘nalishi sifatida qaraladi.

Gazeta matnlarida qo‘llaniladigan uslublardan kelib chiqqan holda ularning vazifasi ham turlicha bo‘ladi. Badiiy uslubda yaratilgan gazeta matnlarida o‘quvchining badiiy yo‘nalishdagi qiziqishlarini yanada kuchaytirishga qaratiladi. Publisistik uslubda yaratilgan har bir matnning o‘quvchilarning yoshidan kelib chiqib yondashishni anglatadi.

Gazeta keng jamoatchilikni muhim axborotlar bilan ta'minlab turuvchi axborot-manbai hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, matnlarning o'quvchilarga ta'sir qiluvchi kuchini hisobga olgan holda matnlarni yaratish juda ham muhim sanaladi.

Gazeta matni, boshqa matnlar kabi, o'ziga xos muloqot harakatidir, lekin uning asosiy xususiyati shundaki, uning pirovard maqsadi nafaqat axborotni etkazish, balki o'quvchiga ma'lum ta'sir o'tkazishdir.

Gazeta matnini to'liq va har tomonlama tahlil qilish uchun ijtimoiy lingvistika, pragmalogik va boshqa qator fanlarning ma'lumotlarini o'z ichiga olgan kompleks yondashuv talab etiladi. Nutqqa ta'sir qilish mexanizmlarini, yozuvchining niyatlarini, adresat xususiyatlarini, joy, vaqt va muloqotning boshqa shartlarini hisobga olgan holda nutqni qurish usullarini o'rganish muhim rol o'ynaydi, ma'lum bir nashrning maqsadli o'quvchilariga xos bo'lgan dunyoning lingvistik tasviri va dunyo haqidagi dastlabki bilimlar kabi omillarni hisobga olgan holda.

Agar sarlavha va kirish qismi muhim kommunikativ ahamiyatga ega bo'lsa, gazeta matnining asosiy qismi juda katta matn maydonini qamrab oladi, uning doirasida matnning mazmuni va tematik chizig'i rivojlanadi. Yakuniy qism tanlangan mavzuning charchaganligini ko'rsatadi va uchta asosiy ifoda turiga ega. Bir qator hollarda gazeta matnidagi xulosa yakuniy umumlashtirish xarakteriga ega bo'lib, umumlashtiruvchi yoki ishonarli-jamlovchi xulosa shaklida amalga oshiriladi. Boshqa hollarda, tarkibni taqdim etishni yakunlash varianti voqealar rivojlanishining mumkin bo'lgan yo'llarini ochib beruvchi istiqbolli-harakat yakuni bilan ifodalanadi. Gazeta matnining barcha belgilangan qismlari o'zaro bog'langan kommunikativ funksiyalarni amalga oshiradi, ular birgalikda matnning dominant funksiyasini tashkil qiladi.

Gazeta matnlari jamiyat hayotining turli jabhalariga oid axborotni tezkor va samarali yetkazib berish vazifasini bajaradi. Ular auditoriyani xabardor qilish, ijtimoiy muammolarni yoritish va omma fikrini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Bunda axborotning dolzarbligi, haqqoniyligi va ob'ektivligi asosiy mezonlardan hisoblanadi. Shuningdek, gazeta matnlari turli janrlarda yozilib, xabarlardan tortib tahliliy maqolalargacha bo'lgan keng ko'lamlı materiallarni qamrab oladi. Gazeta matnining maqsadi - jamiyat uchun muhim bo'lgan ma'lumotlar yordamida ommaviy ongga ta'sir qilishdir. Bunday matnlarning axborot funksiyasi ishontirish funksiyasi bilan birlashtirilgan, shuning uchun uslub xususiyatlari mantiqiylik, obrazlilik, emotsionallik, baholash, jozibadorlikdir. Hozirgi davrda publisistika uslubi zamonaviylik yilnomasi deb ataladi, chunki u hozirgi tarixni to'liq aks ettiradi, u jamiyatning dolzarb muommolariga - siyosiy, ijtimoiy, madaniy, maishiy, falsafiy va boshqalarga qaratilgan.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak zamonaviy texnologiyalar rivojlanishi bilan gazeta matnlari nafaqat bosma nashrlarda, balki onlayn platformalarda ham keng tarqalmoqda. Bu esa axborotni tezkor yangilash, multimedia elementlarini qo'llash va interaktivlikni ta'minlash imkonini yaratmoqda. Biroq, bu jarayonda axborot ishonchliligi va sifatini ta'minlash masalasi dolzarb bo'lib qolmoqda. Shu bois gazeta matnlari zamon talablari va auditoriya ehtiyojlariga mos holda shakllantirilishi, lingvistik va stilistik jihatdan ham aniq, lo'nda hamda ta'sirchan bo'lishi talab etiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mark Levin. Публицистический стиль служит для воздействия на людей через средства массовой информации (газеты, журналы, телевидение, афиши, буклеты). Он характеризуется наличием общественнополитической лексики, логичностью, эмоциональностью, оценочностью, побудительностью. <https://ru.wikipedia.org/wiki/>
2. N.Qosimova (2014). Metafora va uning lingvokognitiv asoslari. Toshkent: O'zbekiston, 220 bet.
3. Мамажонов А., Абдупаттоев М. Матн синтаксиси. – Фарғона, 2002.
4. C.Furet Le titre. Pour donner envie de lire Paris, 1995, p.128.

5. Van Dijk, T. (1980). Macrostructures: An Interdisciplinary Study of Global Structures in Discourse, Interaction, and Cognition. Lawrence Erlbaum Associates. (pp. 45–62)
6. Балыхина Т.М. Русский язык и культура речи: учебник для вузов / Т.М.Балыхина, М.В.Лысякова, М.А.Рыбаков. - М.: Дрофа, 2011. - 479 с. <http://webxlocal.rudn.ru/>
7. Қўнғуров Р., Бегматов Э., Тожиев Ё. Нутқ маданияти ва услубият асослари. – Тошкент, 1992. -160 б.
8. Карпенко Ю.А. Введение в языкознание. – Одесса: Астропринт, 2000.
9. Мирзаев М., Усмонов С., Расулов И. Ўзбек тили. – Тошкент: Ўқитувчи, 1978. – 267 б
10. Матвеева Т.В. Функциональные стили в аспекте текстовых категорий. Свердловск: Изд-во Урал. гос. ун-та, 1990. с. 14

СЎЗ САНЪАТИ ХАЛҚАРО ЖУРНАЛИ

8 ЖИЛД, 2 СОН

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЖУРНАЛ ИСКУССТВО СЛОВА

ТОМ 8, НОМЕР 2

INTERNATIONAL JOURNAL OF WORD ART

VOLUME 8, ISSUE 2

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz

ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz

Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; E-mail: info@tadqiqot.uz

Phone: (+998-94) 404-0000